

Utrikesdepartementet

Strategi för Sveriges utvecklingssamarbete med Afghanistan 2021–2024

1. Inriktning

Målet för svenskt internationellt bistånd är att skapa förutsättningar för bättre levnadsvillkor för människor som lever i fattigdom och förtryck. Utvecklingssamarbetet ska ta sin utgångspunkt i principerna om bistånds- och utvecklingseffektivitet liksom i Agenda 2030, slutdokumentet från den tredje internationella konferensen om utvecklingsfinansiering (Addis Ababa Action Agenda) och klimatavtalet från Paris.

Strategin ska gälla under perioden 2021–2024 och omfattar för Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete (Sida) sammantaget 3 248 miljoner kronor och för Folke Bernadotteakademien (FBA) 40 miljoner kronor.

Strategin styr användningen av medel som anslås under anslagsposten 6 Asien i regleringsbrev avseende Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete (Sida) och under anslagsposten 4 Biståndsverksamhet i regleringsbrev avseende Folke Bernadotteakademien (FBA) för respektive budgetår.

Sidas verksamhet ska bidra till följande mål:

Fredliga och inkluderande samhällen

- Förbättrade förutsättningar för deltagande och inflytande av en bredd av aktörer, särskilt kvinnor, i processer för fred samt ökad kapacitet att hantera och förebygga konflikter.

Mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer

- Stärkta institutioner som upprätthåller och garanterar respekt för mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer.
- Stärkt kapacitet i det civila samhället att verka för öppenhet, ansvarsutkrävande samt ökad respekt för mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer.

Jämställdhet

- Ökad jämställdhet, inklusive ökat åtnjutande av mänskliga rättigheter, och möjlighet till politiskt deltagande och inflytande för kvinnor och flickor.
- Minskat könsrelaterat våld.

Utbildning och hälsa

- Ökad tillgång till inkluderande utbildning av god kvalitet och livslångt lärande med särskilt fokus på flickor och kvinnor.
- Ökad tillgång till och respekt för sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter.

Inkluderande ekonomisk utveckling och hållbar försörjning med fokus på miljö, klimat och hållbar naturresurshantering

- Förbättrade hållbara försörjningsmöjligheter för människor som lever i fattigdom, särskilt för kvinnor och utsatta grupper.
- Ökad produktivitet och förädlingsgrad inom lantbruket.
- Förbättrad miljömässig utveckling och ekologisk rehabilitering.
- Stärkt motståndskraft mot klimatförändringar samt minskad sårbarhet för naturkatastrofer.

FBA:s verksamhet ska bidra till följande mål:

Fredliga och inkluderande samhällen

- Förbättrade förutsättningar till deltagande och inflytande av en bredd av aktörer i processer för fred samt ökad kapacitet att hantera och förebygga konflikter.

2. Landkontext/regional kontext

Afghanistan har befunnit sig i väpnad konflikt i över 40 år. Mer än femtio procent av befolkningen lever under den nationella fattigdomsgränsen. Utvecklingsbehoven är mycket omfattande. Ansträngningar för fred pågår. Många afghaner är dock oroad över att ett eventuellt fredsavtal med talibanerna skulle medföra en tillbakagång för situationen avseende mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer. En inkluderande fredsprocess, där såväl kvinnor som unga ges röst, skulle kunna lägga grunden för en mer varaktig fred. Beslut har tagits om att den internationella militära närvaron ska lämna Afghanistan under 2021. Utvecklingen i landet kan föranleda ett särskilt behov av flexibilitet i genomförandet och vid behov leda till en översyn av strategin.

Institutionerna för att värna mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer har i delar stärkts sedan 2001. Samtidigt finns stora utmaningar när det gäller bland annat ansvarsutkrävande och kvinnors och flickors åtnjutande av mänskliga rättigheter. Kvinnor är utsatta för systematiska kränkningar såväl i arbetslivet som i hemmet och deras möjligheter att göra egna livsval är kraftigt begränsade. Diskrimineringen av kvinnor och flickor är ett allvarligt hinder för landets utveckling.

Afghanistans befolkning är mycket ung, två tredjedelar är under 25 år. Utbildningsnivån har stigit över tid men många barn går inte i skolan. Andelen läs- och skrivkunniga är bland de lägsta i världen och bara en av fyra kvinnor kan läsa och skriva. Flickors och kvinnors tillgång till utbildning är sämre än pojkar och mäns, särskilt på landsbygden. Utbildningen och kunskapen inom sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter är mycket bristfällig.

Mer än hälften av befolkningen beräknas vara direkt beroende av jordbruket för sin försörjning. Klimatförändringar har en påtagligt negativ inverkan på

jordbruket och bidrar ytterligare till denna grupps sårbarhet. Torka och översvämningar har i tillägg till den pågående väpnade konflikten och i ökad utsträckning, bidragit till att miljontals afghaner lever som internflyktingar.

3. Verksamhet

Sida och FBA ska genomföra, följa upp och redovisa verksamheten i linje med vad som föreskrivs i regeringens riktlinjer för strategier inom svenskt utvecklingssamarbete och humanitärt bistånd (UD2017/21053). I riktlinjerna framgår bland annat att verksamheten aktivt ska styras mot målen samt att faktiska resultat följs upp utifrån målen. Den årliga strategirapporten ska vara övergripande och bland annat innehålla en redovisning, analys och bedömning av resultaten av verksamheten i förhållande till angivna mål. Resultatinformation ska användas för beslutsfattande, lärande, ansvarsutkrävande och för att säkerställa transparens gentemot allmänheten. Uppföljningen ska ge tillförlitlig och användbar information om resultat på såväl kortare som längre sikt genom både kvalitativ och kvantitativ information, där så är möjligt.

I sin helhet ska det svenska utvecklingssamarbetet bidra till att minska fattigdomen i landet, till bättre förutsättningar för en demokratisk utveckling och till respekt för allas mänskliga rättigheter.

Såväl de humanitära som utvecklingsbehoven förutses fortsätta att vara omfattande. Målgruppen för verksamheten ska främst vara människor som lever i fattigdom på landsbygden med särskilt fokus på kvinnor och flickor. Ett fortsatt svenskt bidrag inom utbildningsområdet är av särskild vikt.

Därmed bidrar utvecklingssamarbetet också till hållbar utveckling utifrån Agenda 2030, åtagandena om utvecklingsfinansiering från Addis Ababa Action Agenda och klimatavtalet från Paris. Verksamhetens bidrag är särskilt relevant för följande mål i Agenda 2030: ingen fattigdom (mål 1), ingen hunger (mål 2), god hälsa och välbefinnande (mål 3), god utbildning för alla (mål 4), jämställdhet (mål 5), anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt (mål 8), bekämpa klimatförändringarna (mål 13), ekosystem och biologisk mångfald (mål 15) samt fredliga och inkluderande samhällen (mål 16). I strategirapporteringen till regeringen ska Sida och FBA referera till hur verksamheten bidrar till genomförandet av Agenda 2030.

Inom målområdet fredliga och inkluderande samhällen ska stöd till freds- och försoningsprocesser och därvidlag kvinnors meningsfulla deltagande särskilt prioriteras och ungas perspektiv tillvaratas.

Det är viktigt att verksamheten främjar öppna och starka offentliga institutioner, bland annat inom rättsväsendet och statsförvaltningen, och möjligheter till ansvarsutkrävande samt fria och oberoende medier. Arbetet med antikorruption ska stärkas. Särskild vikt ska läggas vid kvinnor som rättighetsbärare. Arbetet för barns rättigheter ska vara prioriterat.

Arbetet för jämställdhet ska bidra till att stärka kvinnors ställning i det afghanska samhället såväl nationellt som lokalt. Verksamheten ska bidra till att förebygga samt lindra effekterna av könsrelaterat våld och till förändrade normer och attityder vad gäller jämställdhet. Särskilt fokus bör ligga på landsbygden.

Kvinnors och flickors behov inom utbildning och hälsa är prioriterat. Det är viktigt att stärka det nationella utbildningssystemet, inklusive lärarutbildning, från förskola genom hela livet. Verksamheten ska verka för en likvärdig och inkluderande utbildning av god kvalitet och en trygg lärandemiljö. Arbete inom sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter, inklusive sex- och samlevnadsundervisning, bör stärkas. Likaså arbetet med barns och ungdomars psykosociala hälsa. Det är viktigt att både utbildning och hälsa når eftersatta områden och områden med många internflyktingar och återvändande.

Verksamheten inom målområdet ekonomisk utveckling ska bidra till förbättrade långsiktiga försörjningsmöjligheter, med särskilt avseende på utvecklingen av lantbruket och den inhemska livsmedelsindustrin. Av stor vikt är att utvecklingen sker på ett miljö- och klimatmässigt hållbart sätt så att miljö- och klimatpåverkan begränsas. Diversifiering av produktionen inom lantbruket i ljuset av klimatförändringarna ska främjas. Det är viktigt att stärka kapaciteten inom en hållbar förvaltning och ett hållbart nyttjande av naturresurser samt öka produktionen och den effektiva användningen av förnybar och hållbar energi. Detta kan bidra till att öka motståndskraften hos befolkningen mot bland annat klimatrelaterade naturkatastrofer och på sikt till minskad klimatpåverkan. En viktig förutsättning för en hållbar utveckling i landet är att rehabilitera ekosystem, främja ekosystemtjänster och den biologiska mångfalden.

Som ett led i att bidra till Afghanistanens utveckling och stabilitet ska utvecklingssamarbetet stärka Afghanistanens förmåga att hantera migration, inklusive återvändande till Afghanistan, på ett sätt som säkerställer respekten för flyktingars och migranters rättigheter.

Stöd genom givargemensamma fonder är viktigt i syfte att tillsammans med det internationella samfundet stärka Afghanistanens demokratiska institutioner och offentliga förvaltning.

Sverige ska verka för en sammanhållen och effektiv utvecklings- och biståndssamordning i landet, bland annat genom ett aktivt deltagande i EU:s initiativ för ökad samordning och inom ramen för sitt multi-bi stöd till FN. Arbetet med att motverka korruption ska genomsyra verksamheten.

Synergier mellan strategins olika områden ska tillvaratas. Synergier ska också sökas med verksamhet inom ramen för andra strategier, exempelvis strategier för regionalt eller tematiskt inriktad verksamhet. Stöd via multilaterala organisationer, s.k. multi-bi, ska stå i samklang med svenska prioriteringar och förhållningssätt visavi de multilaterala organisationerna. Sida ska säkerställa att det finns en helhetssyn på det samlade svenska stödet. Sveriges omfattande engagemang inom utvecklingssamarbetet, inklusive genom multilaterala organisationer, kan också utgöra en grund för dialog och påverkan i landet. I genomförandet ska, där det är relevant och möjligt, länkar sökas mellan humanitärt bistånd, långsiktigt utvecklingssamarbete och fredsbyggande.